[2021] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 116

ਸ਼੍ਰੀਪਤੀ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਮਰ ਗਿਆ) ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਰਾਹੀਂ

ਗੌਰਵ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ

(2021 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1269-1270)

ਅਕਤੂਬਰ 28, 2021

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1882: ਧਾਰਾ 138 – ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ - ਇਸ ਦੇ ਲਈ, ਚੈੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ - ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2015 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। 138 ਐਨਆਈ ਐਕਟ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੀ 'ਤੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਇਸ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ – ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ 'ਤੇ, ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਪੈਣਗੇ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਕੋਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ - ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 – ਐਸ.420

ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1882: ਧਾਰਾ 138 – ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2-ਦਰਾਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਚੈੱਕ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਬੇਕਾਰ ਟੁਕੜਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਆਪਣੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ - ਇਹ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ - ਜੇ ਕਿਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਅਗਾਊਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਪਰਿਪੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ - ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 138 ਅਤੇ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: 1.1 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਆਦ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 11] [125-ਐਚ; 126-ਏ-ਡੀ]

1.2 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਖੁਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12] [126-ਡੀ-ਈ]

ਸੰਪੇਲੀ ਸੱਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਸੀ ਲਿਮਟਿਡ [2016] 6 ਐਸਸੀਆਰ 531; *ਮੈਸਰਜ਼ ਵੋਮ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵਿਜੇ ਆਹੂਜਾ ਅਤੇ* ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ (2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1382-1383) - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੁਧੀਰ ਕੁਮਾਰ ਭੱਲਾ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ 2008 7 ਐਸਸੀਸੀ 137: [2008] 7 ਐਸਸੀਆਰ 459 - ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ

ਇੰਡਸ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮੈਗਨਮ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (2014) 12 ਐਸਸੀਸੀ 539: [2014] 5 ਐਸਸੀਆਰ 56 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

2.1 ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਚੈੱਕ 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਪਤਾ ਚੈੱਕ ਦੇ ਦਰਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੈੱਕ/ਡਰਾਅ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਤੱਥ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਚੈੱਕ ਦੇ ਦਰਾਜ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ. [ਪੈਰਾ 17] [130-ਡੀ-ਈ]

2.2 ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੈੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਹ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਦੌਰਾਨ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਚੈੱਕ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, 20.10.2015 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਕਰਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪਰਿਪੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਪਏ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਕੋਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੱਥ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ

ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ। [ਪੈਰਾ 18] [130-ਐਫ-ਐਚ; 131-ਏ]

3.1 ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਤੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 26.10.2015 ਨੂੰ ਨਕਦ ਕਰਨ ਲਈ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਚੈੱਕ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਐਡਵਾਂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਦੌਰਾਨ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚੈੱਕ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ। [ਪਾਰਸ 20, 21] [131-ਜੀ-ਐਚ; 132-ਏ]

3.2 ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵੱਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਬਚਾਅ ਕਿ ਕੀ ਕਰਜ਼ਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਚੈੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਲਾਈਵ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ ਆਦਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕਰੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 22] [132-ਬੀ-ਈ]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2016] 6 ਐੱਸਸੀਆਰ 531	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 7**
[2008] 7 ਐੱਸਸੀਆਰ 459	**ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 7**
[2014] 5 ਐੱਸਸੀਆਰ 56	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2021 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1269-1270

ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 17.12.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2017 ਦੇ ਸੀ.ਆਰ.ਐਮ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 2635 ਅਤੇ 2017 ਦੇ 2655 ਵਿੱਚ।

ਐਮ. ਸੀ. ਢੀਂਗਰਾ, ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ ਤਿਵਾੜੀ, ਗੌਰਵ ਢੀਂਗਰਾ, ਵਿਕਰਾਂਤ ਯਾਦਵ, ਘਨਸ਼ਿਆਮ ਚੌਧਰੀ, ਅਵਿਰਲ ਸਕਸੈਨਾ, ਰਘਵੇਂਦਰ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਏ.ਡੀ.ਵੀ. ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ।

ਰਾਜੀਵ ਸਿੰਘ, ਏ. ਏ. ਜੀ., ਕੇਸ਼ਵ ਮੂਰਤੀ, ਅਸ਼ਵਿਨ ਵੈਸ਼, ਰਾਜ ਕਿਸ਼ੋਰ ਚੌਧਰੀ, ਸ਼ਕੀਲ ਅਹਿਮਦ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਲਵਿਕਾ ਰਾਘਵਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਿਰਜੇਸ਼ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਅਨੁਪਮ ਭਾਟੀ, ਵਿਨੋਦ ਪਾਂਡੇ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ.

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2017 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਐਮਪੀ ਨੰਬਰ 2635 ਅਤੇ 2017 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਐਮਪੀ ਨੰਬਰ 2655 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 17.12.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ. ਵਿਭਿੰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਪਲਾਮੂ ਵੱਲੋਂ 2015 ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 1833 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 04.07.2016 ਅਤੇ 13.06.2019 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ 04.07.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ। 13.06.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਧੀ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਪਰਤਣ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਬੰਗਲੌਰ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸਤਾਨਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ,

ਡਾਲਟਨਗੰਜ ਵਿਖੇ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਵਰੀ 2014 ਤੋਂ ਜੁਲਾਈ 2014 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਲ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਵੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ, ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਕਤ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨੰਬਰ ਬੀ489155, ਬੀ489156, ਬੀ489157 ਅਤੇ ਬੀ489159 ਵਾਲੇ ਗੈਰ-ਨਿਆਂਇਕ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਕਮ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਤਿੰਨ ਚੈੱਕ ਸੌਂਪੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਚੈੱਕ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੁਲਾਈ 2015 ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਕਮ ਅਕਤੂਬਰ 2015 ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 20.10.2015 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 'ਨਾਕਾਫੀ ਫੰਡ' ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਕਤ ਚੈੱਕ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਕੇ ਪੈਸੇ ਲਏ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 04.07.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।

4. ਪੇਸ਼ੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 13.06.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ 04.07.2016 ਅਤੇ 13.06.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

5. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਸੀ. ਢੀਂਗਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਕਿਸ਼ੋਰ ਚੌਧਰੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸ਼ਵ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਲਈ ਗਈ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੁਗਤਾਨ, ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਚੈੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਟੈਂਜੈਂਟ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

7. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਨੂੰ 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਲਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, *ਸੰਪੇਲੀ ਸੱਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਸੀ ਲਿਮਟਿਡ* (2016 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 867) ਅਤੇ *ਮੈਸਰਜ਼ ਵੋਮ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵਿਜੇ ਆਹੂਜਾ ਅਤੇ* ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ (2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1382-1383) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ *ਸੁਧੀਰ ਕੁਮਾਰ ਭੱਲਾ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ* 2008 7 ਐਸਸੀਸੀ 137 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

8. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸ਼ਵ ਮੂਰਤੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੋਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਜਵਾਬ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਿਵਲ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਗਵਾਹਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਖੁਦ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਚੈੱਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

9. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਤੀਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਗੇ ਜੇ ਆਖਰਕਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਲਈ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਥੇ ਜੋ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਚੈੱਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਕਤ ਰਕਮ ਲਈ ਸਿਰਫ 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਕੀ ਧਾਰਾ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

10. ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਡਿਸਚਾਰਜ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ:

"20. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ 'ਕਾਰੋਬਾਰ' ਨੂੰ ਲੱਭਦੀ ਹੈ

ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਰੀਆ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਲ 2011 ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਗਵਾਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਵੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਰਦ ਰੀਆ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕੇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕੇਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਮੀਰ ਸਹਾਏ ਉਰਫ ਸਮੀਰ ਸਹਾਏ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ (2018) 14 ਐਸਸੀਸੀ 233 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਗਾਊਂ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰਕੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰੰਗ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

21. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੈੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੇ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, "ਸੁਧੀਰ ਕੁਮਾਰ ਭੱਲਾ" (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਚੈੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ), ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਵੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11. ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਆਦ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਖੁਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਸਵਾਲ ਜੋ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ।

13. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 13.08.2014 ਦੇ ਚਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਥੇ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਾਅਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਵੱਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤ ਭੁਗਤਾਨ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 5 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛੇ ਚੈੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਧੀਰ ਕੁਮਾਰ ਭੱਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਚੈੱਕਾਂ ਅਤੇ ਚੈੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਸ ਵੱਲ ਚੈੱਕ ਦੇ ਦਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

14. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੰਪੇਲੀ ਸੱਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਰਾਓ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਵਿਆਖਿਆ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕੀ ਹੈ:

> "10. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੰਡਸ ਏਅਰਵੇਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ" ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੋਸਟ-ਡੇਟਿਡ ਚੈੱਕ "ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ" ਲਈ ਹੈ, ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਚੈੱਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਰਕਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ।
>
> 11. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 3.1 (iii) ਵਿੱਚ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਚੈੱਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਲ ਕਰਜ਼ਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਤ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ 28 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੈੱਕ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ,

ਅਜਿਹੇ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗੀ। ਚੈੱਕ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਕਾਇਆ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

12. ਇੰਡਸ ਏਅਰਵੇਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦੇਣਦਾਰੀ, ਜੋ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਜ਼ਾ / ਦੇਣਦਾਰੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੰਡਸ ਏਅਰਵੇਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ***ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਇਸ ਜੁਰਮਾਨੇ ਪਰ ਅਸਲ ਫਰਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਚੈੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਚੈੱਕਾਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਡਸ ਏਅਰਵੇਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਕਰਜ਼ਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਡਵਾਂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਚੈੱਕ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਹੈ।***

13. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੈੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਅਗਾਊਂ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ***ਇੰਡਸ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ*** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ।

ਮੈਗਨਮ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (2014) 12 ਐਸਸੀਸੀ 539 ਜੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਗਾਊਂ ਭੁਗਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੋਸਟ-ਡੇਟਿਡ ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

15. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ***ਮੈਸਰਜ਼ ਵੋਮ ਲੈਬਾਰਟਰੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: -

> "5. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਲਝਾਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਚੈੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਚੈੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਬਚਾਅ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਵੀ ਬਚਾਅ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਈਬਲ ਮੁੱਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਚੈੱਕ ਸੌਂਪਣ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹੇ ਚੈੱਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
> 6. ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਆਂਇਕ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਖਰਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

16. ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਬੇਕਾਰ ਟੁਕੜਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਆਪਣੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ, ਕਰਜ਼ਾ ਅਗਾਊਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਪਰਿਪੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 138 ਅਤੇ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ।

17. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਚੈੱਕ ਜੋ 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪੱਕਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਚੈੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਕੋਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੇ ਬਕਾਇਆ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਸਹਿਮਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹ ਬਚਾਅ ਹਨ ਜੋ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਦੇ ਦਰਾਜ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਚੈੱਕ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚੈੱਕ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮਝ ਹੈ ਤਾਂ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਵੀ 'ਆਨ ਡਿਮਾਂਡ ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਨੋਟ' ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਚੈੱਕ 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਚੈੱਕ ਦੇ ਦਰਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜੇ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੈੱਕ / ਡਰਾਅ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਧਾਰਕ ਕੋਲ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਤੱਥ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਚੈੱਕ ਦੇ ਦਰਾਜ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ।

18. ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੈੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਹ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਦੌਰਾਨ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਚੈੱਕ 20.10.2015 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਕਰਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪਰਿਪੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਪਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਕੋਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੱਥ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ

ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।

19. ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਤੁਰੰਤ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗੈਰ-ਚੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਕਰਜ਼ਾ ਵਸੂਲਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਪੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਜੂਨ / ਜੁਲਾਈ 2015 ਦੌਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੈੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 20.10.2015 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਪੱਕ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਕਿ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚੈੱਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 21.11.2015 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

> "ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰਾ ਕਲਾਇੰਟ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋਨ ਅਤੇ ਐਡਵਾਂਸ ਲੋਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ 10,000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਜ਼ਾ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 26.10.2015 ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਮੁਵੱਕਲ ਐਚ.ਡੀ.ਐਫ.ਸੀ. ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੈ, 402770 ਮੁੱਲ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, 402769 ਦੀ ਕੀਮਤ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, (ਕੁੱਲ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਚੈੱਕ "ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡ" ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭਰੋਸਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।"

20. ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਤੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 26.10.2015 ਨੂੰ ਨਕਦ ਕਰਨ ਲਈ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਚੈੱਕ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਅਗਾਊਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ

ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਦੌਰਾਨ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ 2015 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚੈੱਕ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ।

22. ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵੱਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਬਚਾਅ ਕਿ ਕੀ ਕਰਜ਼ਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਚੈੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਲਾਈਵ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ ਆਦਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕਰੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

23. ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2017 ਦੇ ਸੀਆਰਐਮਪੀ ਨੰਬਰ 2635 ਵਿੱਚ 2017 ਦੇ ਸੀਆਰਪੀ ਨੰਬਰ 2655 ਵਿੱਚ 2017 ਦੇ ਸੀਆਰਪੀ ਨੰਬਰ 2655 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 17.12.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 04.07.2016 ਅਤੇ 13.06.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2015 ਦੇ ਸੀਸੀ ਨੰਬਰ 1839 ਅਤੇ 2015 ਦੇ 1833 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

24. ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਰਖ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇਗੀ।

25. ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

26. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

MANJEET SINGH
E. No. P/1882/2007 Advocate
Chamber No. 417 2nd Flour
Civil Courts, Rajpura
Mobile: 98726-56669